

GJËRAT E
FUNDIT TË
NJERIUT

DNA

Koha: tepër e vyer për ta humbur...

Çfarë janë gjërat e fundit të njeriut?

- Gjërat e fundit të njeriut janë gjërat e fundit me të cilat njeriu përballet kur mbaron jeta e tij.
- Gjërat e fundit të njeriut në latinisht quhen *novissima* (që do të thotë “gjëra të fundit”), kurse në greqisht *éσχata*. Nga kjo fjalë greke vjen edhe termi tjetër “eskatologji”, që është doktrina që studion fatin, fundin e njeriut.
- **Gjërat e fundit të njeriut, sipas fesë katolike, janë 4:**
 1. Vdekja
 2. Gjyqi
 3. Ferri
 4. Parajsa

A photograph of a lightbulb on a chalkboard. The lightbulb is unlit and sits on the dark surface of the board. To its right, three hand-drawn white chalk circles are arranged vertically. Several short, white chalk lines are scattered around the board, some pointing towards the circles and the lightbulb. The background shows the wooden frame of the chalkboard and a textured surface, possibly a desk or table.

BURIMET ZYRTARE

- Websiti zyrtar i Katekizmit të Kishës Katolike: vatican.va
- Websiti i etërve domenikanë Amici Domenicani, me përgjigje të teologut Atë Angelo Bellon: www.amicidomenicani.it
- Websiti i priftit italian Don Leonardo Maria Pompei: In Voluntate Dei.

VDEKJA

Frika ndaj vdekjes: e përbashkët për të gjithë njerëzimin!

Nga se kemi frikë zakonisht?

Ose nga diçka që ja vlen të kemi me të vërtetë frikë sepse na vë në rrezik (psh. nqs gjendemi përpara një luani të uritur në mes të xhunglës)

Ose kemi frikë nga e panjohura, sepse nuk e njohim, sepse nuk e dimë se si është, se ç'a ndodh, se ç'a na pret.

Vdekja si fenomen futet tek diçka midis këtyre dy frikërave: midis frikës së rrezikut dhe frikës së panjohurës.

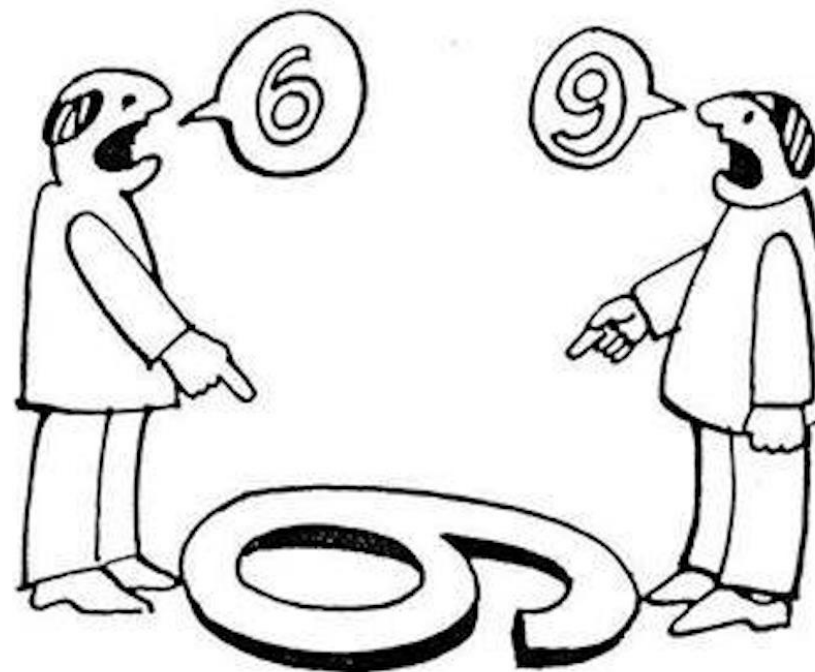
Pra, vdekja na frikëson të gjithëve dhe kjo është normale: kështu duhet të jetë.

VDEKJA: nga cili këndvështrim do ta shikojmë?

- Sado që të mundohen psikologët, antropologët, sociologët, mjekët, filozofët etj. që të heqin frikën e vdekjes duke e konsideruar vdekjen si diçka normale në jetën e njeriut,, në zemrën e njerëzve nuk do të mund ta heqin kurrë këtë frikë. Pse? Sepse vdekja nuk është diçka normale në jetën e njeriut.
- Atëhere, këtë çështje nuk mund ta ndash dhe nuk mund ta shikosh të ndarë nga çështjet e tjera që i përkasin gjërave të fundit të njeriut.
- Po ashtu, nuk mund ta shikosh pa patur të qartë objektivin final të jetës sonë, destinacionin tonë, aty ku duam të shkojmë.
- Por jo vetëm kaq, këtë çështje, pra vdekjen, nuk mund ta shikojmë e as ta analizojmë pa patur të qarta çështjet e kundërta të saj, që janë çështjet e fillimit të jetës sonë.

Ne nuk mund ta kuptojmë vdekjen, dmth fundin e jetës sonë, pa patur të qartë përpara fillimin e jetës, dmth ngjizjen tonë dhe mbi të gjitha identitetin tonë: pra kush jemi, nga ku vijmë, si jemi të gatuar, si jemi të ndërtuar.

NJERIU:

KUSH ËSHTË?

Qenia njerëzore është e përbërë nga dy elemente: shpirti dhe trupi, që janë në unitet midis tyre.

TRUPI I NJERIUT

- **Trupi është një realitet material.**
- Sytë tonë janë të krijuar të tillë që mund të shohin vetëm realitetet që i përkasin botës materiale, prandaj ne mund ta shohim e ta prekim trupin tonë.
- Trupi i secilit prej nesh e ka origjinën në zigotë, qeliza e parë e njeriut, e përbërë nga gametet mashkullore dhe femërore.
- Pra, babai dhe nëna janë biologjikë japin gametet e tyre dhe gjatë ngjizjes, kemi fekondimin e vezës nga ana e spermatozoit.
- **Ky fenomen, që krijon zigotën e cila shënon fillimin e një jete njerëzore, e cila vazhdon pastaj nëpërmjet zhvillimit embrional në barkun e nënës dhe me zhvillimin më tej kur të dalë në dritë, lind nga bashkëpunimi i prindërve me veprën krijuese të Zotit (prandaj quhet ndryshe “prokrijim”).**

SHPIRTI I NJERIUT

Si e dimë që njeriu ka një shpirt?

- Ne e dimë që njeriu ka një shpirt jo nga feja, pra kjo temë e ekzistencës së shpirtit nuk i përket fesë, por bën pjesë në ato që quhen “gjërat që paraprijnë fenë (*praebulum fidei* në latinisht)”.
- Kjo sepse përfundimi që njeriu ka një shpirt mund të arrihet nëpërmjet arsyes, pa patur nevojë që të kemi fenë.
- Aristoteli (384 para Krishtit), filozof grek e pagan, shkruan në shkrimin e tij “*De anima*” duke vështruar me kujdes kufomën e një njeriu të vdekur, që: ndryshe nga kjo qenie njerëzore e vdekur, në qenien njerëzore të gjallë gjendet principi jetësor (në greqisht *ànemos* dhe në latinisht *anima*), e cila sigurisht nuk gjendet në njeriun e vdekur.
- Ky princip jetësor, e ashtuquajtur *anima*, është ai që ne quajmë në shqip shpirti.
- **SHPIRTI ËSHTË PRINCIPI JETËSOR I TRUPIT, AI QË I JEP JETË TRUPIT.**

SHPIRTI I NJERIUT

Nga kush krijohet shpirti?

Shpirti i njeriut krijohet nga Zoti.

SHPIRTI I NJERIUT

Nga se krijohet shpirti?

Zoti e krijon shpirtin e njeriut nga hiçi.

Kur krijohet shpirti?

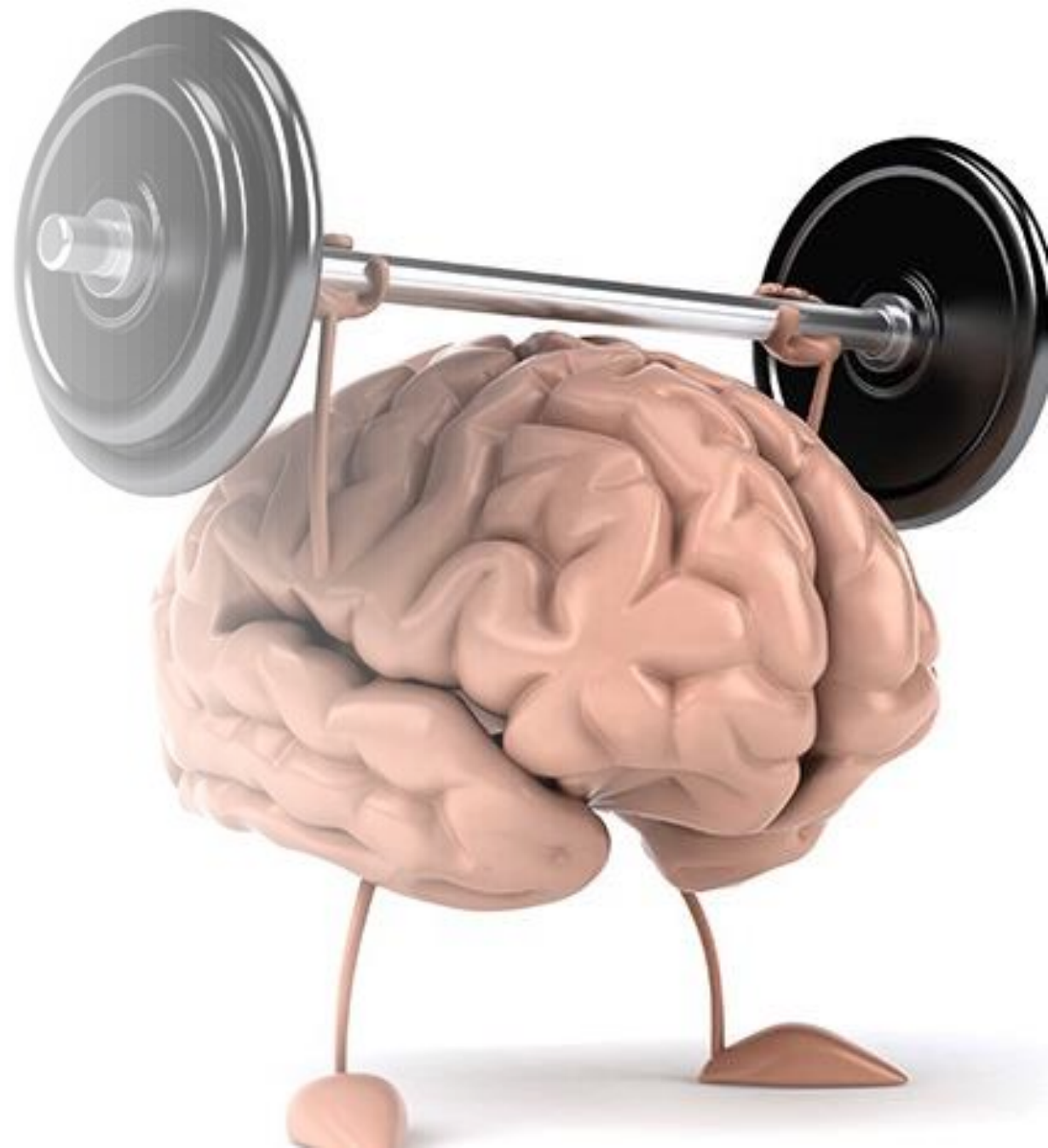
Zoti e krijon shpirtin e njeriut në çastin e ngjizjes, pra në momentin që veza fekondohet nga spermatozoi dhe formohet zigota, qeliza e parë e një qenieje njerëzore

SHPIRTI I NJERIUT

Cilat janë fuqitë e shpirtit?

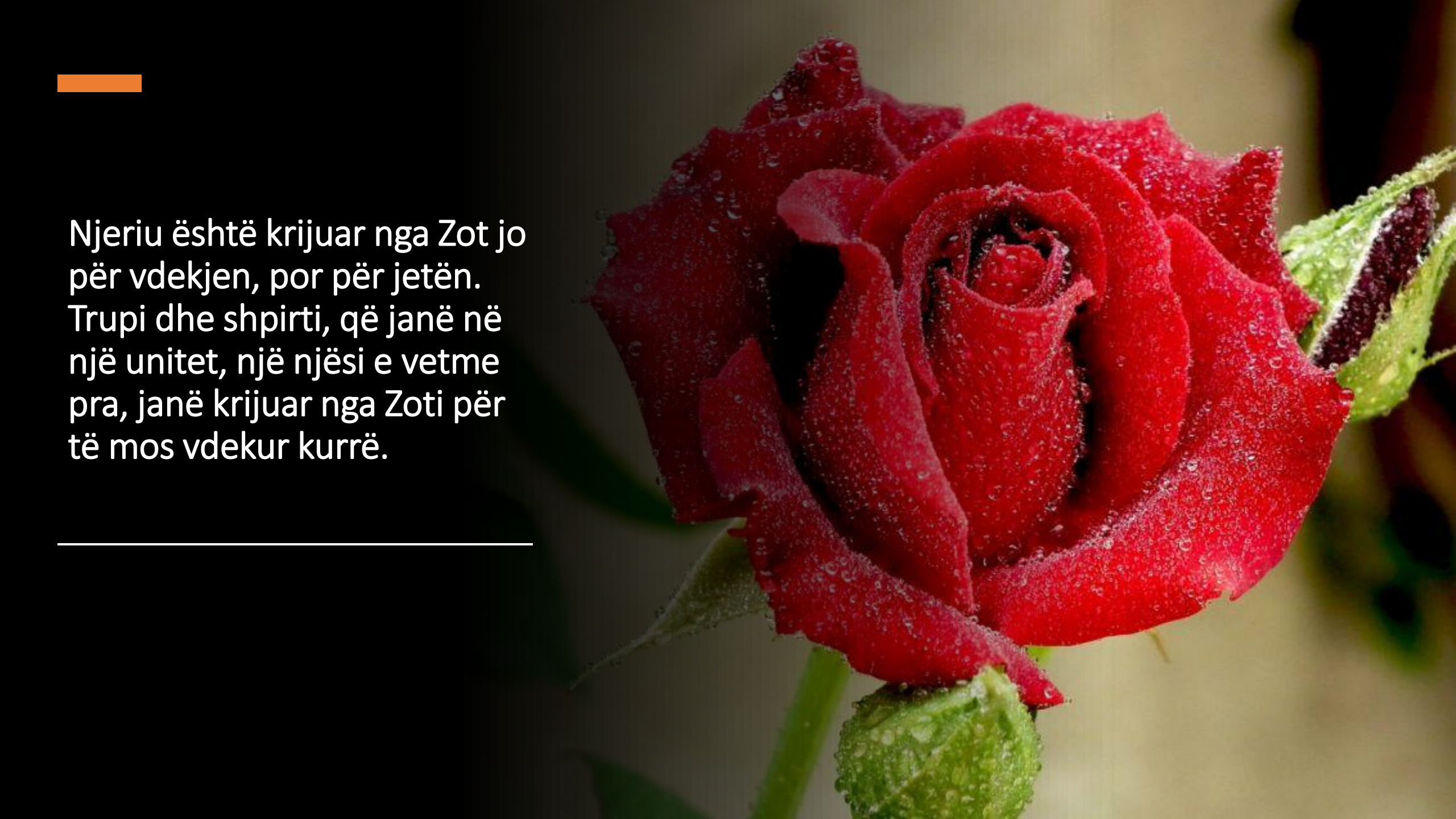
Fuqitë, ose fakultetet, e shpirtit janë inteligjenca dhe vullneti.

Inteligjencën e ka çdo genie njerëzore dhe është fuqia e shpirtit me anë të së cilës njeriu arsyeton (truri është elementi material, që mbledh informacionet dhe imazhet, por nuk është ai që vë në vepër arsyetimin).

SI ËSHTË KRIJUAR
NJERIU NGA ZOTI: I
VDEKSHËM APO I
PAVDEKSHËM?

Njeriu është krijuar nga Zot jo për vdekjen, por për jetën. Trupi dhe shpirti, që janë në një unitet, një njësi e vetme pra, janë krijuar nga Zoti për të mos vdekur kurrë.

PAVDEKSHMËRIA E SHPIRTIT TË NJERIUT

Shpirti i njeriut është
shpirtëror
dhe
i pavdekshëm.

Si mund ta themi që shpirti i njeriut është shpirtëror?

Shpirti i njeriut është shpirtëror, kurse trupi i njeriut i përket botës materiale.

Ky është një ndryshim themelor dhe nga ky ndryshim duhet të nisim për të kuptuar pavdekshmërinë e shpirtit.

Anima (lat.) pra shpirti është shpirtëror sepse e tejkalon, kalon përtej (thuhet me termin ekzakt "*trascende*") materies

Njeriu edhe pse jeton në botën materiale, në botën e shqisave me të cilat jemi në kontakt, që është bota që na rrethon e në të cilën aktualisht jetojmë, vazhdimisht shkon përtej saj, e tejkalon atë. Si? Nëpërmjet vendimeve që merr, nëpërmjet aftësisë programuese, nëpërmjet marrëdhënieve me të tjerët ku nëpërmjet elementeve të botës materiale vihet në kontakt e në bashkim me njerëz që jetojnë në vende e në kulturë të tjera, përbiles edhe në kohë të tjera etj.

Pra, qënia njerëzore nëpërmjet shpirtit njerëzor që është realitet shpirtëror shkon përtej përmasave të kohës e të vendit.

Si arrihet nga ky fakt tek pavdekshmëria e shpirtit?

Kur pjesët e një diçkaje nuk funksionojnë më mirë dhe nuk harmonizohen në një farë mënyre me tërësinë e pjesëve, atëherë kjo “diçka” prishet, shkatërrohet, vdes. Mund ta themi këtë gjë për çdo gjë që është e përbërë nga pjesë të ndërlidhura fort me njëra tjetrën, por të ndashme: kjo vlen për një makinë, për një televizor, si edhe për trupin e gjallesave, të kafshëve por edhe të njeriut.

Por, nuk mund të themi të njëjtën gjë për atë realitet që është shpirtëror sikurse është shpirti i njeriut.

Shpirti i njeriut është shpirtëror, pra jo material e dmth nuk është i përbërë nga pjesë materiale të ndryshme të cilat mund të prishen dhe të shpërbëhen.

SHPIRTI I NJERIUT NUK MUND TË VDESË SEPSE ËSHTË REALITET SHPIRTËROR.

SHPIRTI JO VETËM QË ËSHTË I PAVDEKSHËM, QË NUK VDES KURRË, POR NË FAKT AS NUK MUND TË VDESË.

PËRFUNDIMI:

SHPIRTI I NJERIUT ËSHTË
REALITET SHPIRTËROR.

SHPIRTI I NJERIUT ËSHTË I
PAVDEKSHËM.

TRUPI I NJERIUT: I
VDEKSHËM APO JO?

TRUPI I NJERIUT: I VDEKSHËM APO JO?

- Zoti e ka krijuar njeriun (të përbërë nga trupi e shpirti), që ta vëre në këtë botë që nëpërmjet fesë të njohë, të dojë e të shërbejë Zotin dhe pastaj, pasi të përmbillet periudha e tij në tokë, në të ashtuquajturën Parajsë tokësore, ta marrë me vete njeriun në Parajsë ashtu sikurse e ka krijuar, pa kaluar nëpër vdekjen, pra ta marrë me trup e me shpirt. Shkurt,

ZOTI NUK E KA KRIJUAR NJERIUN PËR TË VDEKUR, AS SHPIRTI E AS TRUPI I TIJ, POR PËR TË JETUAR PËRGJITHMONË.

Po a vdes trupi i njeriut apo jo?

Duhet të dallojmë midis pamundësisë për të vdekur ose jo.

Atëhere, shpirti i njeriut e ka të pamundur të vdesë duke qenë realitet shpirtëror, jo material.

Përkundrazi, trupi i njeriut duke qenë realitet material, në këtë botë e ka të mundur që të vdesë.

E ka të mundur, por Zoti, edhe pse e ka të mundur që të vdesë, nuk ka dashur që të vdesë as trupi e prandaj ka pasë menduar që sapo të mbaronte periudha në “parajsën tokësore”, të shkonim tek Zoti, Krijuesi ynë, me shpirt (që e ka të pamundur të vdesë) e me trup (që do e kishte pasë të mundur të vdiste, por në fakt nuk do të vdiste për vullnet të Hyjit). **Pra, njeriu do të kishte patur nga Zoti dhuratën preternaturale të imunitetit ndaj vdekjes.**

ATËHERE, PSE VDES TRUPI I NJERIUT?

Përgjigjen e gjejmë në Bibël:

“Për këtë arsye, sikurse me anë të një njeriu mëkati hyri në botë e, me anë të mëkatit, vdekja, dhe kështu vdekja kaloi në të gjithë njerëzit, sepse të gjithë njerëzit mëkatuan”.
(Letra drejtuar Romakëve, 5, 12).

Vdekja (e trupit) e njeriut ka hyrë në botë për shkak të mëkatit, pra ne vdesim, secili njeri në botë, e secili nga ne kur t’i vijë koha, për shkak të mëkatit.

Cilit mëkat? Mëkatit origjinal.

VDEKJA E NJERIUT NDODH PËR SHKAK TË MËKATIT ORIGINAL!

- Ndodhi që këta dy njerëz të parë, Adami e Eva, mëkatuan, duke mos ju bindur Zotit (i cili u kishte thënë të mos hanin nga pema e së keqes e së mirës) duke “ngrënë” pra nga kjo pemë.
- Thelbi i këtij mëkati ishte një rebelim, një mosbindje ndaj Hyjit, dmth që Adami dhe Eva vendosin të njohin edhe të keqen e mundshme që mund t’i ndodhë njeriut kur largohet nga ligjet e Zotit, kur të mos i bindet atij. E kështu ndodhi.
- Ato kryen mëkatin (e ashtuquajtur origjinal), “ranë” nga Parajsa tokësore dhe pasojë e kësaj rënieje është edhe vdekja (e nënkuptuar vdekja e trupit të njeriut, i cili thamë që është i vdekshëm, por përpara gëzontesi dhuratë nga Zoti imunitetin nga vdekja).

Po pse edhe trupat tanë vdesin?

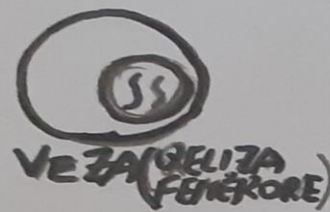
Duke qenë se Zoti na ka krijuar të gjithëve në një unitet, në një familje të madhe njerëzore, të ndërlidhur me njëri tjetrin, atëhere sikurse ne duhej të trashëgonim nga Adami dhe Eva gjenet dhe gjërat e tjera materiale, kështu marrim në trashëgimi pra na transmetohet për trashëgimi edhe mëkati i tyre origjinal (që nuk është mëkat yni personal, pra s'kemi asnjë faj për të, por është mëkat i trashëguar, ose më saktë akoma është një «gjendje») dhe së bashku me të edhe pasojat e tij, dmth vdekjen.

Kur transmetohet mëkati origjinal?

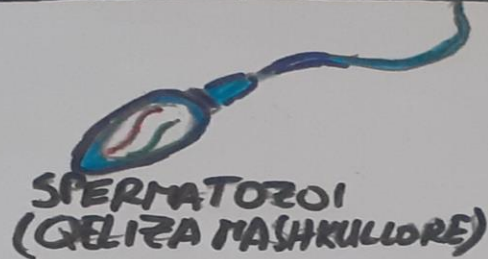
- Shpirti i secilit prej nesh krijohet nga Zoti perfekt.
- Në po atë çast të futjes së shpirtit në zigotë (formimi i zigotës, krijimi i shpirtit dhe infuzioni e shpirtit për t'u bërë një unitet me zigotën ndodhin në të njëjtin çast), futet në ne, më saktë në shpirtin tonë, për trashëgimi nga Adami e Eva, mëkati origjinal.

KRIJIMI | QENIES NJERËZORE: NËNIZJA NJERIU = TRUP + SHPIRT

+

=

NDONJH NË TË NJË JTIN ÇAST

SHPIRTI I NJERIUT
(SHPIRTË ROR E I PAVDEKSHËM)

(del nga "duart" e Zotit i pastër)

KUR U KRIJUAN ADAMI E EVA.....

MËKATI ORIGINAL

TRANSHETCHET ENJLLOS SHPIRTIN
në momentin e ngjizjes

CILAT JANË PASOJAT E MËKATIT ORIGINAL PËR TRUPIN E NJERIUT?

SËMUNDJA DHE VDEKJA E TRUPIT JANË PASOJA TË MËKATIT ORIGINAL.

Përmbledhje...

Atëhere, ne vdesim (trupin ynë vdes):

- *E para sepse mund të vdesë (ndryshe nga shpirti) duke qenë realitet material dhe i përbërë nga pjesë që mund të prishen e shpërbëhen midis tyre*
- *E dyta, kjo ndodh realisht (edhe pse Zoti nuk e ka krijuar trupin që të vdesë) për shkak të trashëgimisë në shpirtin tonë të mëkatit origjinal*

PRA,

VDEKJA ËSHTË SHKËPUTJA E SHPIRTIT NGA TRUPI.

- Duke qenë se trupi, për shkaqet e mësipërme, në njëfarë pike të jetës sonë, për ndonjë arsye a tjetër (mund të jenë shkaqe si plakja, sëmundja, aksidentet e ndryshme, ose edhe vrasja, vetëvrasja, eutanasia etj) vdes, dmth nuk është më i aftë që shpirti t'i japë jetë atij, shpirti menjëherë shkëputet nga trupi.
- Është e vështirë për ta përcaktuar me saktësi absolute çastin e vdekjes trupore. Zakonisht konsiderohet i vdekur kur ka vdekur çdo pjesë e trurit, pra kur elektroencefalograma është rrafsh për më shumë se 6 orë.

A është normale që të kemi frikë nga vdekja?

Po.

Sepse NUK JEMI KRIJUAR PËR TË VDEKUR.

Për faktin se si jemi krijuar nga Zoti, vdekja instiktivisht është diçka nga e cila kemi frikë, që e urrejmë, që nuk e duam etj;

Jo.

Nga ana e këndvështrimit tjetër, pra që vdekja është THJESHT shkëputja e shpirtit nga trupi (i cili ky i fundit vdes, jo shpirti), nuk duhet të kemi aspak frikë nga vdekja, sepse në fund të fundit, nuk është asgjë. Dmth, në fakt, në fund të fundit, ne nuk vdesim me vdekjen trupore. Vdes trupi ynë (por do të shohim pastaj që edhe ky do ringjallet) por nuk vdesim ne, dmth shpirti ynë.

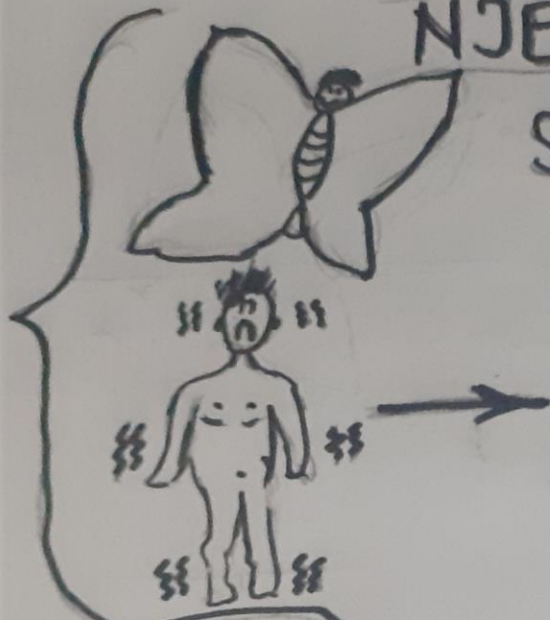
Pra, personi ynë, kujtimet tona, dashuria jonë, lidhjet tona, mendimet tona, veprat tona të mira e të këqija janë kryer materialisht nga trupi, por në fakt komandën, vendimin e gjithçka tjetër ja ka dhënë shpirti ynë, e ai është i përjetshëm, është i pavdekshëm, prandaj shpirti ynë nuk vdes, e duke qenë shpirti ynë esenca jonë, ajo çka jemi në të vërtetë ne, intelekti, vullneti e memoria jonë gjenden tek shpirti, pra gjithçka e qënies sonë është pjesë e shpirtit, dmth shkurt:

NE NUK VDESIM KURRË.

Skemë përmbledhëse e vdekjes

VDEKJA
NJERIU = TRUP + SHPIRT

SHPIRTI ËSHTË I PAVDEKSHËM!

TRUPI ËSHTË I VDEKSHËM
NUK DUHEJ TË VDISTE
POR SI PASOJË E MËKATIT ORIGINAL
VDES!

VDEKJA ËSHTË SHKËPUTJA
E SHPIRTIT NGA TRUPI.

FALEMINDERIT!

I GJENI TË SHKRUARA
NË

www.beatoalano.it/al

